

Persoonlijke noot

Mijn overgrootmoeder

Lucie met mijn vader, haar jongste kleinzoon

In 1933 verhuisde Lucie van Veere naar Den Haag, zodat ze dichterbij mijn grootvader en zijn jonge gezin woonde (de kindertijd van haar eigen zonen heeft ze grotendeels moeten missen door haar scheiding). Mijn vader en zijn broers gingen heel regelmatig als jonge jongetjes bij haar, hun oma, op bezoek en zij maakte unieke schilderijtjes voor hen.

Als jong meisje werd ik al betoverd door haar schilderijen. Prachtig vond ik ze. En ze betekenden voor mij een wereld die er eerder was, een familiegeschiedenis. Ik groeide op met de schilderijen van de drie schilderende grootouders van mijn vader, maar die van Lucie sprongen er voor mij uit door het licht en de lichtheid, de combinatie van haar vele witten en kleur. Haar zuivere, verfijnde, gracieuze stillevens. Die mooie composities en haar kleine onderwerpen zoals de meizoentjes en vogelnestjes, eieren, kersen, omelet, prei, schoentjes, een handjevol geplukte veldbloemen, en het flesje dat je zo vaak terug vindt. Eigenlijk simpele dingen, maar met zoveel liefde, aandacht en bezieling geschilderd, dat je ernaar wilt blijven kijken. Vaak met een geestig detail of zoals beschreven in april 1935 in *Op de Hoogte*: 'soms vertelt mevrouw van Dam van Isselt in haar stillevens heele verhaaltjes, al is zij nimmer anecdotisch. In vele harer werken ligt de kern juist in dat wat niet geschilderd is [...]. Zij beheerscht het metier volmaakt, haar techniek is *hors ligne* en zij bezit de poezie en de stille vreugde om van zoo eenvoudige onderwerpen schilderijtjes te maken, die voor den fijnproever stuk voor stuk juweelen van het zuiverste water zijn.' Door haar smaak, oog en penseel zijn het voor mij tijdloze schilderijen, terwijl de meeste al een eeuw geleden werden gemaakt.

Ik hoorde de verhalen over Lucie, de anekdotes en haar markante uitspraken, bewonderde haar moed en zag haar prachtige vrouwelijke gezicht terugkomen op oude foto's, maar wist ook van haar grote verdriet, en dat van mijn grootvader Martin Ekker, haar jongste zoon, die ze al op jonge leeftijd moest achterlaten omdat dat toen zo ging als je scheidde als vrouw. Mijn moeder, getrouwd met Lucies jongste kleinzoon, bewonderde Lucies werk zeer. Vooral hoe ze de meest eenvoudige bloemen en een mesje of schaarste beeldschoon wist weer te geven in een *stilLeven*. Zij ondernam speurtochten naar haar schilderijen, sprak met mijn grootvader en tekende zijn verhalen en herinneringen aan zijn moeder op. Mijn moeder droeg haar liefde voor Lucies schilderijen al vroeg op mij over.

Af en toe duikelde ik ook zelf een schilderij op. Ik moet een jaar of 18 zijn geweest toen ik had ontdekt dat er zo'n prachtig vogelnestje in de Frederikkazerne in Den Haag hing. Ik mocht komen om het te fotograferen, een geüniformeerde man hield het werk buiten tegen de kazernemuur waardoor de lichtval beter was.

En wat was ik trots toen mijn grootvader mij een schilderij schonk omdat hij wist dat ik het zo prachtig vond.

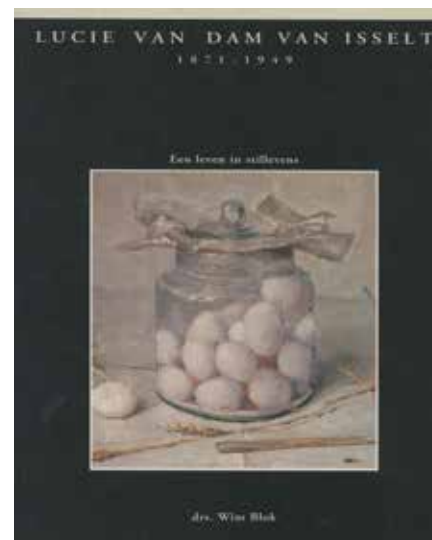
Bij het bezoeken van een museum of galerie zocht ik naar 'een Lucie' als het onderwerp of tijdsgezicht met haar te maken had; als dat tevergeefs was, begreep ik dat niet, haar schilderijen spraken me meer aan dan het meeste dat er wél hing.

In 2016 heb ik de Stichting Lucie van Dam van Isselt opgericht, met als doel het werk van Lucie breder onder de aandacht te brengen. De eerste activiteit was het maken van een website waar ik haar prachtige omvangrijke oeuvre digitaal verzamel. Inmiddels bevat de website meer dan 550 werken.

Mijn zoektocht in de afgelopen jaren voerde langs veilinghuizen, galeries en kunsthandels, de studiezalen van het Rijksmuseum in Amsterdam en het Kunstmuseum Den Haag, het depot van het Stedelijk Museum Amsterdam, de RKD, de Koninklijke Bibliotheek en het Haags Gemeentearchief. Maar ik vond ook werken op Artnet, Artprice, Pinterest en andere internationale internetwerken. Ook heeft inmiddels een groot aantal toegewijde kenners en trotse bezitters van een schilderij van Lucie de weg naar mij weten te vinden. Hun gehechtheid aan en bewondering voor haar schilderijen vind ik geweldig.

Bij mijn zoektocht ben ik zeer geholpen door het werk en de research van Wim Blok; hij organiseerde twee solotentoonstellingen, in 1986 en in 1999, spoorde daarvoor tweehonderd werken in binnen- en buitenland op en schreef een uitgebreide monografie over Lucie. En nog, bijna wekelijks hebben we contact over een nieuw schilderij, een opgedoken gebeurtenis in Lucies leven of een vraag waarop wij het antwoord zoeken.

Voor deze tentoonstelling en catalogus heeft hij de werken waarvan dat niet bekend was, gedateerd. Wim Blok heeft zijn knappe monografie, waarin Lucies ontwikkeling als kunstenaar zeer goed wordt beschreven, beschikbaar gesteld via de website www.lucievandamvanisselt.nl.

Lucie en haar broer Willem Edmond

Schilderij door Johannes Daniel Belmer, 1881
Olieverf op paneel
38 x 27 cm

Dit portret werd gemaakt ter gelegenheid van de koperen bruiloft van hun ouders.

Een door Lucie geïllustreerde menukaart
15 februari 1921

Door de stichting en de website kwam ik in contact met 'nieuwe' familie leden, nazaten van de broer van Lucie. Een aantal van hen heeft 'tante Luit' nog gekend, zoals haar nichtje Jet van Dam van Isselt die nu met haar man een steen bijdraagt aan de zoektocht. Zij maakt, als taalkundige, een transcript van het meest omvangrijke dagboek van Lucie dat in verschillende talen is geschreven. Waarschijnlijk wilde Lucie haar talen oefenen: het is voor 95% in het Spaans geschreven, 3,5% Frans en 1,5% Nederlands. Deze percentages berekende mijn grootvader.

Onlangs dook ook Lucies gastenboek weer op. Het is een prachtig geïllustreerd boekwerk dat getuige is geweest van Lucies rijke sociale leven. Onbekende maar ook vele bekende namen. Lucie verkeerde in een milieu van vooral schilders en andere beeldend kunstenaars, maar rond haar vijftigste komt er een verschuiving naar omgang met schrijvers, dichters en musici, vooral in de jaren dat ze in Den Haag woonde.

In haar dagboeken en gastenboek komen we namen tegen als Auguste Morisot, Theophile de Bock, Jan Toorop, Willem Vaarzon Morel, Mies Elout-Drabbe, Walter Vaes, Lizzy Ansingh, Jan Heyse, Anton Mauve, Alexander Voormolen, Hendrik Willem van Loon, Martinus Nijhoff, P.C. Boutens, J.W.F. Werumeus Buning, Paul Arntzenius, Jeanne Bieruma Oosting, Koos Speenhoff en anderen.

Jeanne Bieruma Oosting schreef een prachtig In memoriam in *De Groene Amsterdammer* in 1949 (zie pagina 26). Tezamen met de verhalen van mijn grootvader komt Lucie naar voren als een fascinerende persoonlijkheid, intelligent en heel belezen. Ze hield van literatuur, muziek en was vaak op reis. Ze onderhield vele vriendschappen, hield van koken en stoven, ontvangst van gasten en was een groot verteller, humoristisch 'met veel verbeelding en een pittig vloekje, maar het misstond haar niet, ze had een verfijning die tegen een stootje kon', aldus Jeanne Bieruma Oosting. Aan de andere kant was Lucie ook graag alleen en was ze een bescheiden persoon. Ze was altijd vol lof over medekunstenaars.

Zelfportret

ca. 1935
 Olieverf op paneel
 53 x 72 cm

Verblijfplaats onbekend

Het zelfportret was in bezit van Lucies zoon Martin, mijn grootvader, het was zijn lievelingsschilderij. Helaas is het gestolen op 22/23 oktober 1983 en tot op heden niet teruggevonden.

Paragnost adviseerde: adverteerders
Naarder speurt naar het zelfportret van z'n moeder

(Van onze verslaggever Renate van Ieperen)

NAARDEN - De Naarder M. H. Ekker is naartig op zoek naar het schilderij Zelfportret, dat door zijn moeder Lucy van Dam van Isselt is geschilderd. Dit doek werd, samen met enkele andere voorwerpen, gestolen uit zijn appartement in Beuskrade.

Omdat Ekker zeer geïnteresseerd is in het werk, heeft hij ten einde raad een paragnost uit Utrecht ingeschakeld. Hij moest de lege lijst met doeken uit de lijst gebaaid, het geforceerde slot van de deur en een ander schilderij van zijn moeder meenemen. Deze voorwerpen brachten de paragnost tot de overtuiging dat de diefstal waarschijnlijk gepleegd is door drie mensen. Twee zouden rond de veertig

jaar oud zijn, de derde zou jonger of heel lang zijn.

Volgens de Utrechtse koninklijke daders uit het Gooi en hebben zij de bedoeling om het werk aan de eigenaar terug te verkopen. Hij adviseerde Ekker dan ook om een advertentie te zetten. Aan dat advies gaf Ekker gehoor en zo verscheen in de advertentielanden van De Gooi- en Eemlander van afgelopen zaterdag de oproep om het dierbare schilderij bij Ekker terug te laten komen. Hij belooft een royale beloning en strikte geheimhouding, maar is nog toe kwag bij geen enkele reactie.

Dierbaar

Het Zelfportret waarvoor Ekker op zoek is, is door zijn moeder in het begin van de jaren dertig geschilderd. Het stelt de schilderes voor aan 't werk in haar atelier in Veere.

Ekker: "Het is echt mijn lievelingsschilderij en een dierbare herinnering aan mijn moeder. Tijdens de

evacuatie van Arnhem in september 1944 is het wonderwel uit de handen van de Duitsers gebleven. Zij hebben alle schilderijen meegenomen, behalve dit ene. Toen wij acht maanden later in ons huis terugkeerden, stond het er nog."

Lucy van Dam van Isselt was beginnend toen zij het nu vermiste Zelfportret schilderde. Haar zoon vertelt, dat zij in haar tijd een bekende persoonlijkheid was. Daarvan getuigen onder meer een in het Engels geschreven boek van een Nederlandse historicus waarin zij voorkomt en een gedicht uit 1835 van de schrijver en schaterer Speenbode.

Ekkers moeder, die in 1871 in Berge-op-aa werd geboren, maakte veel stillevens, landschappen en portretten in olieverf. Bovendien studeerde en maakte ze lithografieën. Werken van de in 1943 overleden schilderes hangen onder meer in het Stedelijk Museum in Amsterdam, het Van Abbemuseum in Eindhoven en het Stedelijk Museum in Middelburg.

De Gooi- en Eemlander

Knipsel uit De Gooi- en Eemlander
 14 december 1983

Het fiche van de Kulturkammer waarop met rood potlood staat geschreven: 'Vervalt. Wenschit geen lid te worden.'

NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies

Maar boven alles was Lucie moedig en onverwoestbaar. Niet alleen scheidde ze tweemaal, ze moest ook haar kinderen bij haar eerste man achterlaten, een vrouw had in die tijd bijzonder weinig rechten. Maar ze raapte zichzelf bij elkaar en was in staat haar leven daarna weer vorm en inhoud te geven. Tijdens de Tweede Wereldoorlog, ze woonde inmiddels al zo'n acht jaar in Den Haag, behoorde ze tot de minderheid van de kunstenaars die buiten de door de Duitsers ingestelde Kulturkammer bleef, waardoor ze haar deelname aan tentoonstellingen moest staken. Ze gebruikte schilderijen als ruil/betaalmiddel, ging portretten in opdracht schilderen en verkocht werk aan goede vrienden en bekenden waardoor haar inkomsten niet geheel wegvielen. Na de twee bombardementen op het Haagse Bezuidenhout, waarbij haar huis en atelier verwoest werden, liet Lucie de pui dichtspijkeren met haar schilderijen. In de herfst van '45 deed ze mee aan de tentoonstelling Kunst in Vrijheid in het Amsterdamse Rijksmuseum, voor die kunstenaars die de Kulturkammer hadden afgewezen.

Een overzicht van alle tentoonstellingen waar Lucie aan mee deed, is te vinden op de website van de Stichting Lucie van Dam van Isselt. Ook de musea die werk van haar in hun collectie hebben. Neem vooral een kijkje op de site en laat weten als u een schilderij heeft of kent dat er nog niet op staat. Uit onder andere haar dagboek blijkt dat er nog (veel) meer schilderijen van haar te vinden moeten zijn.

Het is geweldig dat er nu een tentoonstelling komt in Museum Veere ter gelegenheid van Lucies 150^e verjaardag, in het Veere waar ze kunstenaar werd. Met dank aan de vele eigenaren die hiervoor genereus hun schilderij(en) ter beschikking hebben gesteld. In deze prachtige catalogus, mogelijk gemaakt door WBOOKS, wordt deze selectie van Lucies werk getoond op pagina 28 tot en met 85. Tenzij anders aangegeven, komen alle werken uit particuliere collecties.

Karen Ekker

Gastconservator

Stichting Lucie van Dam van Isselt

www.lucievandamvanisselt.nl

